

4

**Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän lausuntopyyntö
alustavasta taloussuunnitelmasta 2012 - 2014**

HEL 2011-000399 T 00 01 06

Päätösehdotus

Johtokunta päättäne antaa kaupunginhallitukselle esittelijän
ehdotuksen mukaisen lausunnon.

Tiivistelmä

HKL toteaa asiasta lausuntonaan seuraavaa:

Yleistä

HSL:n hallitus on käsitellyt HSL:n alustavaa taloussuunnitelmaa
kokouksessaan 31.5.2011. HSL:n hallitus samalla päätti pyytää
taloussuunnitelmasta jäsenkuntien lausunnot. Lausuntoa pyydetään
strategiasuunnitelmasta, liikenteen palvelutasosta ja palvelutason
muutoksista, kuntaosuuksien tasosta, lipun hintojen keskimääräisistä
muutoksista ja matkatakauun toteuttamisesta. Hallintokeskus on
pyytänyt HKL:n johtokunnalta lausuntoa 15.8.2011 mennessä.
Kaupungin lausunto on toimitettava HSL:lle 31.8.2011 mennessä.

HKL tuottaa HSL:lle raitio-, metro- ja lauttaliikenteen sekä
joukkoliikenteen infraan liittyviä palveluita. Lisäksi HKL on tehnyt
erillisiä sopimuksia HSL:n kanssa mm. tilojen vuokraamisesta sekä IT-
palveluista.

HSL:n taloussuunnitelmassa HKL:ää koskevat luvut perustuvat pääosin
HKL:n taloussuunnitelmaan, jota HKL:n johtokunta käsittelee
kokouksessaan 26.5.2011. HKL:n taloussuunnitelman luvut ovat
päivittyneet kesän aikana, ja HKL:n johtokunta käsittelee päivitettyä
taloussuunnitelmaa kokouksessaan 18.8.2011. Tässä
lausuntotekstissä on vertailtu HSL:n alustavan taloussuunnitelman
2012 - 2014 ja HKL:n päivitetyn taloussuunnitelman 2012 - 2014 lukuja.

HSL:n tavoitteet

HSL:n tavoitteet vuosille 2012 - 2018 ovat kannatettavia ja tukevat
osaltaan Helsingin kaupungin tavoitteita. HKL:n kannalta tärkeät
tavoitteet tyytyväisten asiakkaiden osuus sekä liikenteen luotettavuus
ovat haasteellisia. HKL:n omat kehittämistavoitteet ovat kuitenkin
yhdenmukaiset HSL:n tavoitteiden kanssa.

Matkatakuu

HKL:n näkökulmasta matkatakuu on kannatettava vaihtoehto, sillä se lisää joukkoliikenteen kilpailukykyä. On kuitenkin huomioita, että matkatakujärjestelmästä ei saa syntyä ylimääräisiä kustannuksia operaattorille tai kustannukset on katettava erillisellä operaattorille maksettavalla korvauksella. Ennen järjestelmän käyttöönottoa on mahdolliset taustajärjestelmät saatettava siihen kuntoon, että matkatakuiden käsittely sujuu kitkattomasti. Näin ollen matkatakuaan luonnollinen käyttöönotto vaihe voisi olla LIJ2014 käyttöönoton yhteydessä.

Raitioliikenne

HSL ostaa raitioliikenneliikennöinnin HKL:n raitioliikenneyksiköltä (HKL-Raitioliikenne). Raitioliikenteen tuottamisesta on tehty 15 vuoden suoramarkintasuopimus vuonna 2010.

HSL:n taloussuunnitelman liikennöintisuunnitelmassa on varauduttu raitiolinjan 8 reitin jatkamiseen 1.1.2012 alkaen Ruoholahdesta Crusellin sillan yli Jätkäsaareen. Lisäksi elokuusta 2012 alkaen linjan 9 reitti kulkee Kampista Länsiterminaaliin. Yhteensä vaunumäärän muutos tulee olemaan 3 vaunua. Vuosina 2012 - 2014 liikennöintikorvausta nostavat uuden raitiovaunukaluston hankinnasta sekä vanhan kaluston peruskorjauksista aiheutuvat pääomakustannukset.

HSL:n ja HKL:n taloussuunnitelmissa raitioliikennekorvaukset on budjetoitu seuraavasti:

milj. euroa	2012	2013	2014
Raitioliikennekorvaus, HSL	49,9	52,1	52,3
Raitioliikennekorvaus, HKL	49,9	52,1	52,3
Erotus	0,0	0,0	0,0

Metroliikenne

HSL ostaa metroliikennöinnin HKL:n metroliikenneyksiköltä (HKL-Metroliikenne). Metroliikenteen tuottamisesta on tehty 15 vuoden suoramarkintasuopimus vuonna 2010.

Vuosina 2012 - 2014 liikennöintikorvausta nostavat uuden metrovaunukaluston hankinnasta tulevat pääomakustannukset.

HSL:n ja HKL:n taloussuunnitelmissa metroliikennekorvaukset on budjetoitu seuraavasti:

18.08.2011

milj. euroa	2012	2013	2014
Metroliiikenkorvaus, HSL	25,5	27,2	27,2
Metroliiikenkorvaus, HKL	25,3	27,2	27,6
Erotus	-0,2	0,0	0,6

Lauttaliikenne

HSL tilaa Suomenlinnan henkilölauttaliikenteen HKL:ltä. HKL ostaa lauttaliikenteen Suomenlinnan Liikenne Oy:ltä. HKL ja HSL ovat tehneet Suomenlinnan lauttaliikenteestä liikennöintisopimuksen vuonna 2011.

HSL:n ja HKL:n taloussuunnitelmissa lauttaliikennekorvaukset on budjetoitu seuraavasti:

milj. euroa	2012	2013	2014
Lauttaliikennekorvaus, HSL	3,9	3,9	3,9
Lauttaliikennekorvaus, HKL	3,4	3,4	3,4
Erotus	-0,5	-0,5	-0,5

Infrakorvaukset

HSL maksaa kunnille käyttökorvausta joukkoliikenteen infran kehittämisestä ja ylläpidosta. HKL vastaa pääosin Helsingin kaupungin joukkoliikenneinfran investoinneista ja ylläpidosta.

HSL:n ja HKL:n taloussuunnitelmissa infrakorvaukset on budjetoitu seuraavasti:

18.08.2011

milj. euroa	2012	2013	2014
Metroinfrakorvaus, HSL	42,8	44,3	47,6
Metroinfrakorvaus, HKL	43,1	44,6	47,9
Erotus	-0,3	-0,3	-0,3
Raitioinfrakorvaus, HSL	18,2	18,7	19,1
Raitioinfrakorvaus, HKL	18,6	19,1	19,5
Erotus	-0,4	-0,4	-0,4
Junainfrakorvaus, HSL	0,7	0,7	0,8
Junainfrakorvaus, HKL	0,7	0,7	0,8
Erotus	0,0	0,0	0,0
Lauttainfrakorvaus, HSL	0,2	0,3	0,3
Lauttainfrakorvaus, HKL	0,2	0,3	0,3
Erotus	0,0	0,0	0,0
Bussi-infrakorvaus, HSL	2,0	1,9	2,8
Bussi-infrakorvaus, HKL	2,1	2,0	2,9
Erotus	-0,1	-0,1	-0,1
Infra yhteensä, HSL	63,9	65,9	70,6
Infra yhteensä, HKL	64,7	66,7	71,4
Erotus	-0,8	-0,8	-0,8

Liikennöinti- ja infrakorvaukset yhteensä

HSL:n ja HKL:n taloussuunnitelmissa liikennöinti- ja infrakorvaukset on budjetoitu seuraavasti:

milj. euroa	2012	2013	2014
Liikennöinti- ja infrakorvaus, HSL	143,2	149,1	154,0
Liikennöinti- ja infrakorvaus, HKL	143,3	149,4	154,7
Erotus	-0,1	-0,3	-0,7

Kuntaosuudet vuosina 2013-2014

HSL:n taloussuunnitelmassa vuoden 2012 operointi- ja infrakustannukset on jaettu kunnille liikennemuodoittain. Vuosina 2013 - 2014 operointi- ja infrakustannuksia ei ole jaettu liikennemuodoittain, vaan jakoperusteena on käytetty vuoden 2012 operointi- ja infrakustannuksia yhteensä. Vuosien 2013 - 2014 osalta käytetty virheellinen laskentatapa johtaa väärään kuntaosuusjakoon varsinkin vuonna 2014, kun Kehärata otetaan käyttöön. Helsingin kuntaosuus on liian suuri vuonna 2014.

Kuntaosuuksien laskentaperiaatteet

18.08.2011

HSL:n alustavassa taloussuunnitelmassa on kerrottu kuntaosuuksien laskentaperusteista (sivut 54 - 57). Infrakulujen laskentaperusteet on määritelty seuraavasti: "Eri liikennemuodoille/linjastoille kohdistetut infrakustannukset yhteensä jaetaan kunnille matkustajakilometrien laskennassa käytettyjä kuntakohtaisten nousujen ja niistä laskettujen jako-osuuksien perusteella".

Infrakulujen kohdistaminen yhtenä kokonaisuutena koko alueen osalta joukkoliikennemuodolle johtaa epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen ja ei vastaa sitä ajatusta, joka HSL:n perustamisvaiheessa on ollut. Infrakulut pitää kohdistaa kunnille niin, että niitä ei kohdisteta koko alueelle yhtenä kokonaisuutena, vaan kunkin kunnan infrakustannukset jaetaan erikseen yksittäisen kunnan alueella tehtyjen nousujen suhteessa.

Esimerkiksi Kehäradan valmistuttua Kehäradan kustannukset pitää kohdistaa niin, että Vantaan kaupungin pääomakustannus Kehäradan osalta jaetaan Vantaan sisällä tapahtuneiden nousujen perusteella. Jos Kehäradan kustannukset liitetään junainfran kokonaiskustannuksiin ja jaetaan yhtenä kokonaisuutena, joutuu Helsinki korvaamaan Kehäradan pääomakuluista pääosan, vaikka rataosuus sijaitsee kokonaisuudessaan Vantaalla.

Vastaavasti Länsimetron valmistuttua Länsimetron kustannukset pitää kohdistaa kunnille niin, että Espoon kaupungin pääomakustannus Länsimetron osalta jaetaan Espoon sisällä tapahtuneiden nousujen perusteella ja Helsingin kaupungin pääomakustannus Länsimetron osalta Helsingin sisällä tapahtuneiden nousujen perusteella.

Infrakustannukset jakaminen yhtenä kokonaisuutena voisi vaikeuttaa tulevien joukkoliikennehankkeiden läpivientiä. Esimerkiksi Östersundomin metro palvelee periaatteessa vain Helsinkiä, mutta muut kunnat joutuisivat maksamaan sen pääomakustannuksia, jos metron infrakustannukset jaettaisiin yhtenä kokonaisuutena. Tämä voisi aiheuttaa vastusta muissa kunnissa metron laajennusta kohtaan.

HKL pitää välttämättömänä, että infrasopimusneuvotteluita jatketaan HSL:n ja kuntien välillä niiden periaatteiden mukaisesti, jotka kirjattiin infrasopimuksen ohjausryhmässä 18.3.2010 seuraavasti:

Ohjausryhmän kokousmuistioon kirjattiin 17.11.2010, että "infrakulujen kohdistaminen kunnille liikennemuodoittain nousujen suhteessa koko HSL-alueella johtaa epäoikeudenmukaiseen lopputulokseen. Oikeudenmukaisempaan lopputulokseen johtaisi kustannusten kohdistaminen liikennemuodoittain kunnittain. HSL:n hallituksen ja kuntien käsittelyyn esitettävässä sopimusluonnoksessa ei käsitellä kustannusten kohdistamista uusien, suurten joukkoliikenneinvestointien

18.08.2011

käyttöönoton jälkeen. Vuosien 2010 ja 2011 osalta kustannusten kohdistamisessa ei ole epäselvyyttä. Kustannusten kohdistamisesta Länsimetron ja Kehäradan käyttöönoton jälkeen ei ole vielä saavutettu sopua. Näin ollen on perusteltua, että ohjausryhmä jatkaa vielä työskentelyä. Jatkotyöskentelyn lähtökohtana on, että kustannusten kohdistaminen koko alueella tehtyjen nousujen suhteessa johtaa epäoikeudenmukaiseen kustannusjakoon.”

===

Keskustelun jälkeen puheenjohtaja totesi, että HSL:ssä valmistellaan sopimusluonnosta tulevien vuosien infrakorvauksen kohdentamisesta periaatteella liikennemuodoittain, nousuittain ja kunnittain. HSL kirjaa myös esityksen perustelut. Tämän jälkeen esitys tuodaan ohjausryhmään. Mikäli ohjausryhmässä ei saavuteta asiasta yksimielisyyttä, asia viedään kaupunginjohtajien käsittelyyn.

HKL edellyttää, että kuntaosuuksien laskentaperusteet määritellään edellä kirjattujen ohjausryhmän linjausten mukaisesti ennen kuin HSL hyväksyy vuosien 2012 - 2014 taloussuunnitelman.

Lisätiedot

Ari Päivärinta, taloussuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 78433
ari.paivarinta(a)hel.fi
Matti Lahdenranta, toimitusjohtaja, puhelin: 310 35091
matti.lahdenranta(a)hel.fi

Liitteet

- 1 [Helsingin seudun liikenne-kuntayhtymän alustava toiminta- ja taloussuunnitelma 2012-2014](#)
- 2 [Ote hallituksen pöytäkirjasta 23.11.2010, § 168, matkatakuu](#)
- 3 [Lausuntopyyntöasiakirjat](#)